

śrīḥ
śrīmate nigamāntamahādeśikāya namaḥ
śrīmān veṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakesarī
vedāntācāryavaryo me sannidhattāṃ sadā hr̥di ॥

śrīmadvālmīkīyarāmāyaṇam

॥ sundarakāṇḍam ॥

caturdaśaḥ sargaḥ

This document* has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādeśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

---

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

śrīḥ
śrīsītārāmābhyāṃ namaḥ
śrīmate rāmānujāya namaḥ

॥ *sundarakāṇḍam* ॥
caturdaśaḥ sargaḥ

*aśokavanikāyāṃ praviśya tasyāḥ śobhāyā
darśanamekasminnaśoke pracchannībhūtena hanumatā tata eva
tasyā anusandhānam*

*sa muhūrtamiva dhyātvā manasā cādhigamya tām |
avapluto mahātejāḥ prakāraṃ tasya veśmanaḥ || 5.14.1 ||*

*sa tu saṃhr̥ṣṭasarvāṅgaḥ prakārastho mahākapiḥ |
puṣpitāgrān vasantādau dadarśa vividhān drumān || 5.14.2 ||*

*sālānaśokān bhavyāṃśca campakāṃśca supuṣpitān |
uddālakān nāgavṛkṣāṃścūtān kapimukhānapi || 5.14.3 ||*

*tathā 'mravaṇasampannāllatāśatasamanvitām |
jyāmukta iva nārācaḥ pupluve vṛkṣavāṭikām || 5.14.4 ||*

*sa praviśya vicitrāṃ tām vihagairabhināditām |
rājataiḥ kāñcanaīścaiva pādapaiḥ sarvato vṛtām || 5.14.5 ||*

*vihagairmṛgasaṅghaiśca vicitrāṃ citrakānanām |
uditādityasaṅkāśāṃ dadarśa hanumān balī || 5.14.6 ||*

*vṛtām nānāvidhairvṛkṣaiḥ puṣpopagaphalopagaiḥ |
kokilairbhṛṅgarājaiśca mattairnityaniṣevitām || 5.14.7 ||*

*prahr̥ṣṭamanujāṃ kāle mṛgapakṣimadākulām |
mattabarhiṇasaṅghuṣṭām nānādvijagaṇāyutām || 5.14.8 ||*

mārgamāṇo varārohāṃ rājaputrīmaninditām |
sukhaprasuptān vihagān bodhayāmāsa vānaraḥ || 5.14.9 ||

utpatadbhirdvijagaṇaiḥ pakṣairvātaiḥ samāhatāḥ |
anekavarṇā vividhā mumucuḥ puṣpavṛṣṭayaḥ || 5.14.10 ||

puṣpāvakīrṇaḥ śuśubhe hanūmān mārutātmajaḥ |
aśokavanikāmadhye yathā puṣpamayo giriḥ || 5.14.11 ||

diśaḥ sarvābhidhāvantaṃ vṛkṣakhaṇḍagataṃ kapim |
dṛṣṭvā sarvāṇi bhūtāni vasanta iti menire || 5.14.12 ||

vṛkṣebhyaḥ patitaiḥ puṣpairavakīrṇāḥ pṛthagvidhaiḥ |
rarāja vasudhā tatra pramadeva vibhūṣitā || 5.14.13 ||

tarasvinā te taravastarasā bahu kampitāḥ |
kusumāni vicitrāṇi sasṛjuḥ kapinā tadā || 5.14.14 ||

nirdhūtapatraśikharāḥ śīrṇapūspaphalādrumāḥ |
nikṣiptavastrābharaṇā dhūrtā iva parājitāḥ || 5.14.15 ||

hanūmatā vegavatā kampitāste nagottamāḥ |
puṣpapatrāphalānyāśu mumucuḥ phalaśālināḥ || 5.14.16 ||

vihaṅgasaṅghairhīnāste skandhamātrāśrayā drumāḥ |
babhūvuragamāḥ sarve mārutena vinirdhūtāḥ || 5.14.17 ||

vidhūtakeśī yuvatiryathā mṛditavarṇakā |
nipītaśubhadantoṣṭhī nakhairdantaiśca vikṣatā || 5.14.18 ||

tathā lāṅgūlahastaistu caraṇābhyāṃ ca marditā |
tathaiivāśokavanikā prabhagnavanapādapā || 5.14.19 ||

mahālatānāṃ dāmāni vyadhamat tarasā kapiḥ |
yathā prāvṛṣi vegena meghajālāni mārutaḥ || 5.14.20 ||

sa tatra maṇibhūmīśca rājatīśca manoramāḥ |
tathā kāñcanabhūmīśca vicaran dadṛśe kapiḥ || 5.14.21 ||

vāpīśca vividhākārāḥ pūrṇāḥ paramavāriṇā |
mahārhairmaṇisopānairupapannāstatastataḥ || 5.14.22 ||

muktāpravālasikatāḥ sphāṭikāntarakuṭṭimāḥ |
kāñcanaistarubhiścitraistīrajairupaśobhitāḥ || 5.14.23 ||

buddhapadmotpalaavanāścakravākopaśobhitāḥ |
natyūharutasanḡhuṣṭā haṃsasārasanāditāḥ || 5.14.24 ||

dīrghābhirdrumayuktābhiḥ saridbhiśca samantataḥ |
amṛtopamatoyābhiḥ śivābhirupasamskṛtāḥ || 5.14.25 ||

latāśatairavatatāḥ santānakusumāvṛtāḥ |
nānāgulmāvṛtavānāḥ karavīrakṛtāntarāḥ || 5.14.26 ||

tato'mbudharasaṅkāśaṃ pravṛddhasīkharāṃ girim |
vicitrakūṭaṃ kūṭaiśca sarvataḥ parivāritam || 5.14.27 ||

śilāgrhairavatataṃ nānāvṛkṣasamāvṛtam |
dadarśa kapiśārdūlo ramyaṃ jagati parvatam || 5.14.28 ||

dadarśa ca nagāt tasmānnadīṃ nipatitāṃ kapiḥ |
aṅkādiva samutpatya priyasya patitāṃ priyām || 5.14.29 ||

jale nipatitāgraiśca pādapairupaśobhitām |
vāryamāṇāmiva kruddhāṃ pramadāṃ priyabandhubhiḥ || 5.14.30 ||

punarāvṛttatoyāṃ ca dadarśa sa mahākapiḥ |
prasannāmiva kāntasya kāntāṃ punarupasthitām || 5.14.31 ||

tasyādūrāt sa padminyō nānādvijagaṇāyutāḥ |
dadarśa kapiśārdūlo hanūmān mārutātmajaḥ || 5.14.32 ||

kr̥trimāṃ dīrghikāṃ cāpi pūrṇāṃ śītena vāriṇā |
maṅgipravarasopānāṃ muktāsikataśobhitām || 5.14.33 ||

vividhairmṛgasaṅghaiśca vicitrāṃ citrakānanām |
prāsādaiḥ sumahadbhiśca nirmitairviśvakarmaṇā || 5.14.34 ||

kānanaiḥ kr̥trimaiścāpi sarvataḥ samalaṅkṛtām |
ye kecit pādapāstatra puṣpopagaphalopagāḥ || 5.14.35 ||

sacchatrāḥ savitardīkāḥ sarve sauvarṇavedikāḥ |
latāpratānairbahubhiḥ parṇaiśca bahubhirvṛtām || 5.14.36 ||

kāñcanīṃ śiṃśapāmekāṃ dadarśa sa mahākapiḥ |
vṛtām hemamayībhistu vedikābhiḥ samantataḥ || 5.14.37 ||

so'paśyad bhūmibhāgāṃśca nagaprasravaṇāni ca |
suvarṇavr̥kṣānaparān dadarśa śikhisannibhān || 5.14.38 ||

teṣāṃ drumāṇāṃ prabhayā meroriva mahākapiḥ |
amanyata tadā vīraḥ kāñcano'smīti sarvataḥ || 5.14.39 ||

tān kāñcanān vr̥kṣagaṇān mārutena prakampitān |
kiṅkiṇīśatanirghoṣāṃ dṛṣṭvā vismayamāgamat || 5.14.40 ||

supuṣpitāgrān rucirāṃstaruṇāṅkurapallavān |
tāmāruhya mahāvegāḥ śiṃśapāṃ parṇasaṃvṛtām || 5.14.41 ||

ito drakṣyāmi vaidehīṃ rāmadarśanalālasām |
itaścetaśca duḥkhārtām sampatantīm yadṛcchayā || 5.14.42 ||

aśokavanikā ceyāṃ dṛḍhaṃ ramyā durātmanaḥ |
candanaiścampakaiścāpi bakulaiśca vibhūṣitā || 5.14.43 ||

iyāṃ ca nalinī ramyā dvijasaṅghaniṣevitā |
imāṃ sā rājamahiṣī nūnameṣyati jānakī || 5.14.44 ||

sā rāmā rājamahiṣī rāghavasya priyā satī |
vanasañcārakuśalā dhruvameṣyati jānakī || 5.14.45 ||

athavā mṛgaśāvākṣī vanasyāsya vicakṣaṇā |
vanameṣyati sādyeha rāmacintāsukarśitā || 5.14.46 ||

rāmaśokābhisantaptā sā devī vāmalocanā |
vanavāsaratā nityameṣyate vanacāriṇī || 5.14.47 ||

vanecarāṇaṃ satataṃ nūnaṃ sprḥayate purā |
rāmasya dayitā cāryā janakasya sutā satī || 5.14.48 ||

sandhyākālamanaḥ śyāmā dhruvameṣyati jānakī |
nadīṃ cemāṃ śubhajalāṃ sandhyārthe varavarṇinī || 5.14.49 ||

tasyāścāpyanurūpeyamaśokavanikā śubhā |
śubhāyāḥ pārthivendrasya patnī rāmasya sammatā || 5.14.50 ||

yadi jīvati sā devī tārādhīpanibhānanā |
āgamiṣyati sāvaśyamimāṃ śītajalāṃ nadīm || 5.14.51 ||

evaṃ tu matvā hanumān mahātmā
pratīkṣamāṇo manujendrapatnīm |
avekṣamāṇaśca dadarśa sarvaṃ
supuṣpīte parṇaghane nilīnaḥ || 5.14.52 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkīye ādikāvye
sundarakāṇḍe caturdaśaḥ sargaḥ ||